



J.nr. 18-30413-000001
Ref. BILU
Den 24. maj 2018,
/Rev. 10. august 2018

Referat fra møde i Udvalget for Plantegenetiske Ressourcer torsdag den 24. maj 2018 i Landbrugsstyrelsen, København

Deltagere: *Formand* Birte Boelt, Aarhus Universitet
Kirsten Jørgensen, Københavns Universitet
Lasse Lose, Pometet, Københavns Universitet
Lars Henrik Jacobsen suppleant for Hanne Lakkenborg, Aarhus Universitet, Årslev
Søren Thorndahl Jørgensen, Landbrug & Fødevarer
Anne Fabricius, Dansk Gartneri
Bettina Buhl, Det Grønne Museum, Gl. Estrup
Gert Poulsen, Frøsamlerne
Claus Saabye Erichsen, Dakofo (t.o.m. punkt 5)
Jette Nydam Hansen, NordGen
Landbrugsstyrelsen: Birgitte Lund

Endvidere deltog Anna Palmé, NordGen under hele mødet.

Afbud fra: Ahmed Jahoor, Nordic Seed A/S; Morten Greve Pedersen, DLF; Hanne Grethe Kirk, DANESPO; Erik Dahl Kjær, Københavns Universitet; Lars Sørensen, Økologisk Landsforening; Hans Erik Svart, Miljøstyrelsen og Gerhard Deneken, Tystoftefonden.

Punkt 1. Velkommen

Formanden bød medlemmer og suppleanter velkommen og med speciel velkomst til Lasse Lose, som er ny repræsentant for Pometet ved Københavns Universitet. Anne Palmé, NordGen, var indbudt til at holde oplæg om afgrødernes vilde slægtninge og NordGens databasesystem.

Punkt 2. Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt som følger:

1. Velkommen
2. Godkendelse af dagsorden
3. Meddelelser
 - Formanden
 - Landbrugsstyrelsen
4. Medlemmerne, herunder NordGen
5. Det Nordiske Crop Wild Relatives projekt, ved Anna Palmé, NordGen
6. NordGens arbejde med udvikling af ny database (erstatning for SESTO), ved Anna Palmé
7. Nyt fra medlemmerne i NordGens arbejdsgrupper

8. Næste møde planlagt til 11. oktober 2018 (gennemgang af projektansøgninger)
9. Eventuelt.

Punkt 3. Meddelelser

- **Formanden**

Fælles brev til ministeren: Formændene for Udvalget for jordbrugets plantegenetiske ressourcer og Bevaringsudvalget for husdyr har den 11. maj 2018 sammen sendt et brev til miljø- og fødevareministeren med ønske om et møde for at drøfte udfordringer og muligheder for arbejdet med bevaring, bæredygtig brug og udvikling af Danmarks genetiske ressourcer for fødevarer og landbrug.

Igangværende aktiviteter: Temadagen for jordbrugets plantegenetiske ressourcer 12. december 2017 blev fremhævet og det aktuelle arbejde omkring den levende kulturarv både inden for husdyr og planter, ligesom vigtigheden af, at medlemmerne er aktive i pressen. Udvalget blev opfordret til, sammen at udarbejde et faktaark om opgaverne og synliggøre det vigtige arbejde.

- **Landbrugsstyrelsen (LBST)**

Nye navne: Navneskift til Landbrugsstyrelsen siden sidste møde. Miljø- og fødevareminister Jakob Ellemann-Jensen er ny på området.

Oversigt økonomiske rammer til det genetiske ressource område: Gennemgang af bevilling på 6,7 mill. kr. under finanslov 2018 og fordeling af midlerne, samt udkast til finanslov 2019 med bevillingsreduktion på 2,5 mill. kr., som betyder en reduceret bevilling på i alt 4,2 mill. kr. årligt omfattende både husdyr og plantegenetiske ressourcer.

National koordinator for jordbrugets plantegenetiske ressourcer:

a. *Nordisk styrekomitee for præ-planteforædling:* Danmark har formandsposten i perioden 2018 – 2020 ved Birgitte Lund.

b. *NordGen:* Deltaget i nordisk nationalt koordinator møde. Bl.a. blev punktet om et nyt database system drøftet som erstatning for SESTO og overvejelser omkring omorganisering af NordGens arbejdsgrupper blev præsenteret. Pometet deltog også i mødet.

ECPGR: Der blev orienteret om afholdt styrelsesmøde i det europæiske program for jordbrugets plantegenetiske ressourcer i maj 2018. Et resume fra mødet kan findes her: <http://www.ecpgr.cgiar.org/about-ecpgr/steering-committee/sc15/summary-of-the-15th-ecpgr-steering-committee-meeting/>

Pågående proces mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Aarhus Universitet: I forbindelse med det forskningsbaserede myndighedsberedskab er der bl.a. dialog om varetagelsen af to opgaver med relation til jordbrugets plantegenetiske ressourcer, som i dag er placeret ved AU i Årsløv og vil blive berørt i forbindelse med AU's udflytning fra Årsløv. Det vedrører 'Den centrale nationale samling af vegetativt formerede grønsager' og 'NordGens Basisfrølager'. Opgaverne vil blive videreført ved AU på andre lokaliteter.

Strategi for jordbrugets plantegenetiske ressourcer: Udvalgets medlemmer blev mindet om deres rolle som formidlere af området og udbredelsen af viden om kulturarven og mulighederne for anvendelsen af jordbrugets plantegenetiske ressourcer.

Workshop 'De gamle sorter af vore køkkenurter': Invitation til 3. december 2018 i Årsløv er udsendt til udvalget på vegne af Svend Erik Nielsen. Projektet fik bevilliget midler under den genetiske ressource ordning i 2015 og forventes afsluttet i år.

- **Medlemmerne**

AU orienterede om to redegørelser, der er sendt til Landbrugsstyrelsen i forbindelse med 'NordGens Basisfrølager' og 'Den centrale nationale samling af vegetativt formerede grønsager'. Det blev oplyst, at sidstnævnte bliver i Årslev til og med udgangen af 2020 indtil nye arealer er fundet omkring Århus. Emnet blev også gennemgået under meddelelser fra LBST.

NordGen informerede om NordGen's 'Long Term Management Plan Plants (LTMP)', (præsentation vedlagt). Der blev givet status for fremdrift på frøområdet bl.a. for test af spirevne, øget kapacitet til regenerering og registrering af manglende information. Dog er der fortsat efterslæb og behov for ressourcer til regenerering af et omfattende antal frøaccessioner af de mere vanskelige arter. Ligeledes udestår beslutning om NordGen's bevaringsmandat for et større antal accessioner. Som afslutning blev det oplyst, at NordGen fejrer 10 års jubilæum 7. september 2018 i Alnarp, Sverige.

Herefter fremsatte Foreningen Frøsamlerne en række spørgsmål omkring LTMP for frøkollektionen, som blev besvaret af NordGen. Formanden afsluttede med at konkludere, at det er positivt at se udviklingen i NordGen.

Foreningen Frøsamlerne oplyste, at de er kommet med i EU-projektet '*Farmers Pride. Conserving plant diversity for future generations*' et europæisk netværk for *in situ* bevaring af plante genetiske ressourcer af både afgrødernes vilde slægtninge og 'on farm' af landracer. NordGen deltager også i projektet.

Forslag: Det estiske plantegenetiske program er blevet evalueret. Der blev fremsat ønske om ligeledes at få en international evaluering af det danske plantegenetiske program i forhold til om Danmark opfylder sine internationale forpligtigelser. Ønsket fra Frøsamlernes repræsentant i udvalget blev diskuteret, og udvalget fremhævede en række spørgsmål bl.a. formål og ressourcer til at gennemføre en evaluering m.v.

Det Grønne Museum informerede om kokkeprojektet, som blev bevilliget under den genetiske ressource projektordning i 2017. Der er stort engagement fra kokkenes side, herunder Michelin kokke, og samtidig er der stor mediedækning, bl.a. klip i Go Morgen Danmark og artikel i Politiken og derudover i lokale medier. Endvidere er der indgået samarbejde med dansk blindesamfund om at dufte og smage jordbrugets plantegenetiske ressourcer i et projekt specifikt rettet mod nyblinde, for at give dem fornyet livsenergi.

Punkt 4. Det Nordiske Crop Wild Relatives projekt

Anna Palmé fra NordGen gennemgik en præsentation om det nordiske projekt om afgrødernes vilde slægtninge (CWR), (præsentation vedlagt). Der er blevet udført en hel del arbejde inden for projektet, f.eks. er der udarbejdet en inventeringsliste over CWR i Norden, en prioriteringsliste over Nordiske CWR, analyser for at identificere lempelige lokaliteter for *in situ* af CWR i Norden samt kommunikation om CWR via hjemmesider og sociale medier, for mere information se www.nordgen.org/cwr

Endvidere blev der henvist til et policy brief 'Crop Wild Relatives – actions needed to assure conservation of an important genetic resource, (følg linket ovenfor). Næste projektmøde i nordisk CWR regi vil blive afholdt i oktober i Helsingør og ryg til ryg med første workshop i det europæiske netværk 'Farmers Pride', hvor NordGen er partner.

Efter præsentationen oplyste NordGen med hensyn til det indsamlede frømateriale af CWR populationer i Danmark i 2014, er materialet modtaget af NordGen og bevaringsmandatet er blevet diskuteret i NordGens arbejdsgruppe for græsmarksplanter. Nogle af accessionerne er accepteret til langtidsbevaring, en større andel til korttidsbevaring og for en del accessioner afventer beslutning om bevaringsmandat.

Det blev derfor besluttet, at NordGen skal have tilbagemelding om de indsamlede frøaccessioner fra Danmark, d.v.s. fra AU, for at NordGen kan informere om frømængder og frøkvalitet samt angående bevaringsstatus for dette materiale og tildele accessionerne den korrekte bevaringsstatus i *ex situ* frøkollektionen.

Udvalget pointerede vigtigheden af at forklare politikerne hvilke udfordringer, der kan blive løst ved at bruge CWR, f.eks. for at hente variation i CWR for at tilpasse afgrøderne i forhold til nye efterspørgsler.

Det blev besluttet, at udvalget vil afvente de videre anbefalinger fra det nordiske CWR projekt. Derefter vil udvalget arbejde videre for at sikre overvågning og langsigtet bevaring af de udpegede truede arter af afgrødernes vilde slægtninge gennem *in situ* beskyttelse på den oprindelige vokseplads.

Punkt 5. NordGens arbejde med udvikling af ny database (erstatning for SESTO)

Anna Palmé fra NordGen præsenterede NordGens databasesystem. I har NordGen databasesystemet SESTO, som ikke længere er tidssvarende. Derfor er der nu igangsat en konsulent undersøgelse for at evaluere mulighederne for et nyt databasesystem til håndtering af de plantegenetiske ressource data (præsentation vedlagt).

Udvalget tog orienteringen til efterretning.

Punkt 6. Nyt fra medlemmerne i NordGens arbejdsgrupper

Korn: ingen rapportering.

Grønsager, kartofler, krydder- og medicinalplanter:

Ad hoc 'grain legumes', fiber- og olieafgrøder: Københavns Universitet har et ærteprojekt og derudover er der projektet Artic Peas. NordGen efterlyste danske aktører inden for fiber- og olieafgrøder, som hør, raps, rybs og roer. Udvalget henviste til mikroforædler firmaet Knold & Top og til en repræsentant for foderroer.

Græsmarksplanter: Gennemgang af NordGen's samling. NordGen arbejder på at indhente mere information om materialet.

Frugt og bær: Ingen rapportering.

Punkt 7. Næste møde planlagt til 11. oktober

11. oktober 2018 kl. 10:00 – 16:00 specifikt for at gennemgå ansøgninger til projektordningen for jordbrugets plantegenetiske ressourcer.

Punkt 8. Eventuelt

Nagoya protokollen: Udvalgets repræsentant fra Landbrug & Fødevarer gjorde opmærksom på et brev Miljøstyrelsen (MST) har sendt til en lang række virksomheder med spørgsmål om deres brug af plantegenetiske ressourcer. Der blev udtrykt utilfredshed med, at virksomhederne er blevet bedt om aktivt at melde fra, hvis de ikke anser sig selv som brugere, der udnytter genetiske ressourcer.

Der fulgte en længere diskussion om Nagoya protokollen og relationen til den internationale traktat for jordbrugets plantegenetiske ressourcer inden for det plantegenetiske ressourceområde. Det blev foreslået at holde et bredt møde med orientering om Nagoya protokollen og relationen til ITPGRFA.